

ΠΕΡΙΛΗΨΗ: Έννομο συμφέρον: δεν υφίσταται σε περίπτωση αντικειμενικής αδυναμίας ανάθεσης της σύμβασης εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής. Η υποχρέωση καταβολής παραβόλου κρίνεται με βάση τον νόμο που ισχύει κατά τον χρόνο άσκησης του οικείου κατά περίπτωση ένδικου βοηθήματος ή μέσου, και όχι εκείνον που ισχύει κατά τον χρόνο συζήτησής του (μειοψηφία).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 10 Ιουλίου 2020, με την εξής σύνθεση : Ιωάννης Σαρμάς, Πρόεδρος, Σωτηρία Ντούνη, Μαρία Βλαχάκη, και Αγγελική Μαυρουδή, Αντιπρόεδροι, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκευή, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Βασιλική Προβίδη, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Αργυρώ Μαυρομαμάτη, Ευαγγελία Σεραφή, Κωνσταντίνος Κρέπης, Ειρήνη Κατσικέρη, Γεωργία Παπαναγοπούλου, Νεκταρία Δουλιανάκη, Νικολέττα Ρένεση, Αικατερίνη Μποκώρου, Βασιλική Πέππα και Γρηγόριος Βαλληνδράς, Σύμβουλοι. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας : Αντώνιος Νικητάκης, Επίτροπος Επικρατείας, κωλυομένης της Γενικής Επιτροπής της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Χρυσούλας Καραμαδούκη.

Για να δικάσει την από 22 Ιουνίου 2020 (αριθμ. κατάθ. .../2020) αίτηση για αναθεώρηση της 1085/2020 απόφασης του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου της εταιρείας με την επωνυμία «...», που εδρεύει στ... (Λεωφ. ... αρ. ...), εκπροσωπείται νόμιμα και παραστάθηκε δια της πληρεξουσίας δικηγόρου της Γεωργίας Τατάγια (ΔΣΑ 11279).

Το Ελληνικό Δημόσιο, εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Οικονομικών, παραστάθηκε δια του Νομικού Συμβούλου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, στην οποία παρέστη διά της πληρεξουσίας δικηγόρου της Ζωής Ζουγανέλη (ΑΜ/ΔΣΑ 18366) η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «...» και διακριτικό τίτλο «...», που εδρεύει στ... (οδός ... αρ. ...), νομίμως εκπροσωπούμενη, το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο της προσφεύγουσας, η οποία ζήτησε την απόρριψη της «παρέμβασης» της εταιρείας «...» ως απαράδεκτης και την παραδοχή της προσφυγής αναθεώρησης.

Τον Νομικό Σύμβουλο του Κράτους, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της προσφυγής αναθεώρησης.

Την πληρεξούσια δικηγόρο της εταιρείας «...», η οποία ζήτησε την παραδοχή της «παρέμβασής» της και την απόρριψη της προσφυγής.

Τον Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη της προσφυγής.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με παρόντες τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης.

**Άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Κωνσταντίνας Ζώη και
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά τον νόμο**

1. Με τα άρθρα 324 επ. του ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, (...)» (φ. 127/29.6.2020 Α'), οι διατάξεις του οποίου, σύμφωνα με το άρθρο 383 του νόμου αυτού άρχισαν να ισχύουν από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αναμορφώθηκε το νομικό πλαίσιο του ασκούμενου από το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχου των συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας. Συναφώς, με το άρθρο 329 του εν λόγω νόμου η ασκούμενη ενώπιον του Τμήματος Μείζονος - Επταμελούς Σύνοψης του Ελεγκτικού Συνεδρίου αίτηση αναθεώρησης κατά αποφάσεων του VI Τμήματος αντικαταστάθηκε από την προσφυγή αναθεώρησης, η οποία δικάζεται πλέον από ελάσσονα Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εκτός αν ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου κρίνει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 326 παρ. 4 του ως άνω νόμου, ότι η υπόθεση πρέπει να εισαχθεί προς εκδίκαση στη μείζονα Ολομέλεια.

2. Επίσης, στο άρθρο 349 παρ. 1 του άνω ν. 4700/2020, ορίζεται: «Σε δίκες εκκρεμείς κατά την έναρξη της ισχύος του παρόντος, οι διαδικαστικές πράξεις που δεν έχουν συντελεστεί διενεργούνται κατά τις διατάξεις του παρόντος»

3. Με βάση τα ανωτέρω το Δικαστήριο κρίνει ότι το κατατεθέν στις 22.6.2020 δικόγραφο, το οποίο επιγράφεται «αίτηση αναθεώρησης», απευθύνεται στο Τμήμα Μείζονος - Επταμελούς Σύνοψης του Ελεγκτικού Συνεδρίου και στρέφεται κατά της 1085/2020 απόφασης του VI Τμήματος, εκδοθείσας στο πλαίσιο διενέργειας του προσυμβατικού ελέγχου της διαδικασίας ανάθεσης και του σχεδίου σύμβασης, για την εκτέλεση της προμήθειας «ειδών σίτισης (ετοιμών γευμάτων) για ευπαθείς κοινωνικές ομάδες των Δήμων της Περιφέρειας ... λόγω πανδημίας covid-19», νόμιμα

εισήχθη, με την 3/2020 πράξη του Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στη μείζονα Ολομέλεια του Δικαστηρίου, προκειμένου να εκδικασθεί ως προσφυγή αναθεώρησης, κατ' εφαρμογή των άρθρων 326 παρ. 4, 329 παρ. 4 και 349 παρ. 1 του ισχύοντος κατά τον χρόνο συζήτησης ν. 4700/2020.

4. Με την προσβαλλόμενη απόφαση του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου απορρίφθηκε ως απαράδεκτη αίτηση ανάκλησης της ήδη προσφεύγουσας κατά της 143/2020 πράξης του ΣΤ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

5. Η προβλεπόμενη από τις εκάστοτε ισχύουσες δικονομικές διατάξεις υποχρέωση καταβολής παραβόλου ως προϋπόθεση του παραδεκτού ασκηθέντων ενδίκων μέσων και βοηθημάτων, συνδεόμενη με την επιβολή οικονομικού βάρους, διαφοροποιείται ουσιωδώς από τις λοιπές προϋποθέσεις που απαιτείται να συντρέχουν για το παραδεκτό της άσκησης των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων. Συνέπεια της διαφοροποίησης αυτής είναι ότι σε περίπτωση μεταβολής του νομοθετικού καθεστώτος για την καταβολή παραβόλου, είτε με τη θέσπιση το πρώτον τέτοιας υποχρέωσης, είτε με την κατ' αύξηση αναπροσαρμογή ήδη προβλεπόμενου παραβόλου, δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής ο κανόνας του διαχρονικού δικονομικού δικαίου, σύμφωνα με τον οποίο το παραδεκτό των ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων κρίνεται με βάση τον νόμο που ισχύει κατά τον χρόνο έκδοσης της προσβαλλόμενης πράξης ή κατά τον χρόνο δημοσίευσης της προσβαλλόμενης απόφασης, ούτε η γενική αρχή του δικονομικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία διαδικαστικές πράξεις (ανεξαρτήτως αν η καταβολή του παραβόλου μπορεί να θεωρηθεί ή όχι διαδικαστική πράξη) που δεν έχουν συντελεσθεί καταλαμβάνονται από τον νεότερο νόμο. Αντίθετα, στην επιβολή ή την αύξηση του παραβόλου εφαρμοστέος τυγχάνει ο κανόνας διαχρονικού δικαίου που ισχύει για την επιβολή φόρων ή οικονομικών βαρών, σύμφωνα με τον οποίο η υποχρέωση καταβολής φόρου ή οικονομικού βάρους διέπεται από τον νόμο που ισχύει κατά τον χρόνο γέννησης της σχετικής υποχρέωσης. Χρόνος δε γέννησης της υποχρέωσης καταβολής παραβόλου είναι αυτός της άσκησης του ενδίκου βοηθήματος ή μέσου, κατά τον οποίο ο ασκών προσφεύγει ενώπιον του δικαστηρίου και αιτείται την παροχή έννομης δικαστικής προστασίας. Άλλωστε, εν όψει του σκοπού που επιδιώκεται με την καθιέρωση της υποχρέωσης καταβολής παραβόλου, της αποτροπής δηλαδή άσκησης απερίσκεπτων και αστήρικτων ενδίκων βοηθημάτων και μέσων, κρίσιμος χρόνος για το εφαρμοστέο καθεστώς δεν μπορεί παρά να είναι εκείνος της άσκησής τους, αφού είναι ο πλέον πρόσφορος για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Περαιτέρω, η επιβολή οικονομικού βάρους και κατ' επέκταση η υποχρέωση καταβολής παραβόλου δεν μπορεί να εξαρτάται από τον χρόνο συζήτησης της υπόθεσης, που εκφεύγει της σφαίρας δράσης και επιρροής του

προσφεύγοντος και ενδέχεται να δημιουργήσει αδικαιολογήτως άνισες καταστάσεις μεταξύ εκείνων που, αν και έχουν προσφύγει ταυτοχρόνως, η συζήτηση της υπόθεσής τους προσδιορίζεται σε διαφορετικό χρόνο. Τέλος, τυχόν ευχέρεια, που παρέχεται με τις οικείες δικονομικές διατάξεις για την καταβολή του παραβόλου και την κατάθεση του οικείου αποδεικτικού μέχρι την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης ή μέσα σε προθεσμία πέντε ημερών από την επομένη της συζήτησης αυτής, δεν μεταβάλλει τον χρόνο γέννησης της υποχρέωσης καταβολής του, που είναι αυτός της άσκησης του ενδίκου βοηθήματος ή μέσου. Από αυτά παρέπεται, κατά την κρατήσασα στο Δικαστήριο άποψη, ότι, εφόσον οι νεότερες διατάξεις, με τις οποίες θεσπίζεται το πρώτον η υποχρέωση καταβολής παραβόλου ή αυξάνεται το ήδη προβλεπόμενο παράβολο, δεν περιέχουν μεταβατικές ή επιτρεπώς αναδρομικές ρυθμίσεις, η υποχρέωση καταβολής παραβόλου, που συνιστά επιβολή οικονομικού βάρους, κρίνεται με βάση τον νόμο που ισχύει κατά τον χρόνο άσκησης του οικείου κατά περίπτωση ένδικου βοηθήματος ή μέσου, και όχι εκείνον που ισχύει κατά τον χρόνο συζήτησής του (βλ. αποφάσεις ΕλΣ Ολ. 1829/2019, 187, 188/2011, 1205, 1925/2009, πρβλ. ΣτΕ 3521/2009, 3024/2009, 723/2008, 3426/2007, 3951/2005, 3388/2005, 1170/1998, 1858/1997, Διοικ. Εφ. Αθ. 241/2009, 36-38/2009, 980/2005 κ.ά.).

6. Κατά τη γνώμη των Αντιπροέδρων Σωτηρίας Ντούνη και Μαρίας Βλαχάκη και των Συμβούλων Κωνσταντίνας Ζώη και Δέσποινας Καββαδία - Κωνσταντάρα, η υποχρέωση καταβολής παραβόλου συνδέεται με επιβολή οικονομικού βάρους και συνεπώς εφαρμογή έχει ο κανόνας, σύμφωνα με τον οποίο η υποχρέωση καταβολής οικονομικού βάρους διέπεται από τον νόμο που ισχύει κατά τον χρόνο της γένεσης και εκπλήρωσης της σχετικής υποχρέωσης. Όταν ο προσφεύγων ενώπιον δικαστηρίου κάνει χρήση της δυνατότητας που ο νόμος παρέχει για καταβολή του παραβόλου σε χρόνο μεταγενέστερο του χρόνου κατάθεσης του ενδίκου μέσου, η υποχρέωσή του για την καταβολή παραβόλου παραμένει ενεργός και καταλαμβάνεται από τυχόν μεταγενέστερη δικονομική διάταξη που ορίζει νέο ποσό παραβόλου μικρότερο ή μεγαλύτερο κατά περίπτωση.

7. Στην κρινόμενη περίπτωση, κατά το χρονικό σημείο κατάθεσης της κρινόμενης προσφυγής ίσχυε το άρθρο 73 παρ. 3 του κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 (φ. 52 Α΄) Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, το οποίο όριζε ότι για την παραδεκτή κατάθεση αίτησης αναθεώρησης ενώπιον του Τμήματος Μείζονος - Επταμελούς Σύθεσης ο αιτών όφειλε να καταθέσει παράβολο ύψους εκατό ευρώ, μέχρι την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο. Η ανωτέρω διάταξη έπαυσε να ισχύει για τις υποθέσεις που ανακύπτουν κατά τη διενέργεια προσυμβατικού ελέγχου μετά τη θέση σε ισχύ του ν. 4700/2020 (29.6.2020), το άρθρο 335

του οποίου ορίζει ότι το οφειλόμενο σε περίπτωση άσκησης προσφυγής αναθεώρησης παράβολο ανέρχεται σε εκατόν πενήντα ευρώ. Όμως, με βάση τα γενόμενα δεκτά στην προηγούμενη σκέψη, για την παραδεκτή άσκηση της κρινόμενης προσφυγής, η οποία κατατέθηκε στις 22.6.2020 ως αίτηση αναθεώρησης, η προσφεύγουσα όφειλε να καταβάλει παράβολο ύψους 100 ευρώ και η υποχρέωση αυτή δεν μεταβλήθηκε από την έναρξη ισχύος των νεότερων ως άνω διατάξεων του ν. 4700/2020. Εν προκειμένω, στις 9.7.2020 η προσφεύγουσα κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου τα με αριθμούς ... και ... ηλεκτρονικά παράβολα συνολικού ποσού 200 ευρώ. Επομένως, το υπερβάλλον ποσό παραβόλου, ύψους 100 ευρώ, πρέπει να επιστραφεί στην προσφεύγουσα, ως αχρεωστήτως καταβληθέν, ανεξάρτητα από την έκβαση της δίκης.

8. Κατά τη μειοψηφούσα γνώμη των Αντιπροέδρων Σωτηρίας Ντούνη και Μαρίας Βλαχάκη και των Συμβούλων Κωνσταντίνας Ζώη και Δέσποινας Καβαδιά - Κωνστανάρα, δοθέντος ότι το παράβολο κατατέθηκε μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4700/2020, η προσφεύγουσα οφείλει παράβολο ύψους 150 ευρώ και ανεξαρτήτως της έκβασης της δίκης πρέπει να της επιστραφεί, ως αχρεωστήτως καταβληθέν, ποσό 50 ευρώ.

9. Η κρινόμενη αίτηση νόμιμα συμπληρώνεται με το από 13.7.2020 κατατεθέν υπόμνημα.

10. Στο άρθρο 329 του ισχύοντος κατά το χρόνο συζήτησης της κρινόμενης υπόθεσης ν. 4700/2020 ορίζεται: «1. Προσφυγή αναθεώρησης κατά της απόφασης του Τμήματος, με την οποία απορρίφθηκε προσφυγή ανάκλησης, υποβάλλεται στη γραμματεία του Δικαστηρίου, σε περίπτωση πλάνης περί τα πράγματα ή τον νόμο, από το Δημόσιο, την αναθέτουσα αρχή ή φορέα, τον παρεμβάντα κατά την εκδίκαση της προσφυγής ανάκλησης ή από τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. 2. Η προσφυγή αναθεώρησης ασκείται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση, με επιμέλεια της γραμματείας του Τμήματος, της προσβαλλόμενης απόφασης στον προσφεύγοντα. Η προσφυγή αναθεώρησης κοινοποιείται, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με επιμέλεια του αιτούντος, στο Δημόσιο και σε όσους είχαν μετάσχει στην εκδίκαση της προσφυγής ανάκλησης. Ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου μπορεί να διατάξει τη γνωστοποίηση, με οποιονδήποτε τρόπο, της προσφυγής αναθεώρησης και σε άλλους που έχουν κατά την κρίση του έννομο συμφέρον».

11. Όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση, η εταιρεία «...» άσκησε νόμιμα παρέμβαση ενώπιον του VI Τμήματος, με συνέπεια να καταστεί διάδικος στη διαδικασία της αίτησης ανάκλησης. Ως εκ τούτου, το

Δικαστήριο κρίνει, καθ' ερμηνεία του δικογράφου, ότι η κρινόμενη προσφυγή στρέφεται και κατά της ως άνω εταιρείας, που παραστάθηκε κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, τα δε κατατεθέντα στις 7.7.2020 και στις 13.7.2020 στη Γραμματεία του Δικαστηρίου δικόγραφα, τα οποία επιγράφονται «παρέμβαση», λογίζονται ως υπομνήματα διαδίκου.

12. Από τις διατάξεις που παρατέθηκαν στη σκέψη 10 συνάγεται ότι δικαίωμα για την άσκηση προσφυγής αναθεώρησης έχει το πρόσωπο του οποίου η υπ' αυτού ασκηθείσα ενώπιον του VI Τμήματος προσφυγή ανάκλησης έχει απορριφθεί. Σε κάθε περίπτωση, προϋπόθεση του παραδεκτού της προσφυγής αναθεώρησης, εξεταζόμενη και αυτεπαγγέλτως από το Δικαστήριο, είναι η ύπαρξη εννόμου συμφέροντος του ασκούντος αυτήν, το οποίο πρέπει να συντρέχει τόσο κατά τον χρόνο κατάθεσης της προσφυγής όσο και κατά τον χρόνο συζήτησης της υπόθεσης ενώπιον του αρμοδίου σχηματισμού της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το έννομο συμφέρον δεν υφίσταται αν ο προσφεύγων, ακόμα και σε περίπτωση που η προσφυγή του γινόταν δεκτή, δεν διατηρεί πλέον την προσδοκία να αναδειχθεί οριστικός ανάδοχος, όπως σε περίπτωση που συντρέχει λόγος αντικειμενικής αδυναμίας ανάθεσης της σύμβασης εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής.

13. Στο άρθρο 10 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ) «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19 και της ανάγκης περιορισμού της διάδοσής του» (φ. 55 Α'), κυρωθείσας με το άρθρο 2 του ν. 4682/2020 (φ. 76/3.4.2020 Α'), ορίζονται τα ακόλουθα: «1. Κατά το διάστημα λήψης των μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, (...) 3. α. Κατά το διάστημα λήψης των μέτρων της παρ. 1, για προμήθειες υλικού και υπηρεσιών, συναφών με την αντιμετώπιση της κατεπείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης για τη λήψη μέτρων αποφυγής της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19, οι Δήμοι και οι Περιφέρειες μπορούν να αναθέτουν δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, κατά την περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4412/2016 (Α' 147) (...)». Επίσης, στο άρθρο εικοστό τέταρτο της από 14.3.2020 ΠΝΠ «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19» (φ. 64 Α'), κυρωθείσας με το άρθρο 3 του ανωτέρω ν. 4682/2020, προστέθηκε, με το άρθρο τριακοστό έβδομο της από 20.3.2020 ΠΝΠ (φ. 68/20.3.2020 Α'), κυρωθείσας με το άρθρο 1 του ν. 4683/2020, φ. 83/10.4.2020 Α'), παράγραφος 10, η οποία ορίζει τα εξής: «Μέχρι την 31η.5.2020, οι δήμοι και οι περιφέρειες δύνανται να διενεργούν προμήθειες για την παροχή γευμάτων και τροφίμων για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, με απευθείας ανάθεση κατά παρέκκλιση κάθε σχετικής

διάταξης της κείμενης εθνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με τις περ. (α) και (β) της παρ. 3 του άρθρου 10 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου». Στη συνέχεια, η φράση «κατά παρέκκλιση κάθε σχετικής διάταξης της κείμενης εθνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων» διαγράφηκε με το άρθρο τεσσαρακοστό τρίτο παρ. 3β της από 30.3.2020 ΠΝΠ (φ. 75 Α'), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4684/2020 (φ. 86 Α').

14. Συναφώς, στο άρθρο 1.2 της οικείας πρόσκλησης υποβολής προσφορών, το οποίο αφορά στην επιλογή της διαδικασίας της απευθείας διαπραγμάτευσης, χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 2 περ. γ' του ν.4412/2016 και τη δικαιολόγηση αυτής, διαλαμβάνεται: «Η προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία γίνεται επειδή: α) Υπάρχει κατεπείγουσα ανάγκη για την αντιμετώπιση της σίτισης των ευπαθών ομάδων των Δήμων της Περιφέρειας ..., λόγω της πανδημίας COVID-19, προς αποφυγή του κινδύνου διάδοσης και διασποράς του. β) Δεν είναι δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση, λόγω της επείγουσας ανάγκης. γ) Η περίπτωση εξάπλωσης του κορωνοϊού συνιστά περίπτωση ανωτέρας βίας, η οποία δεν θα μπορούσε να προβλεφθεί από καμία αναθέτουσα αρχή (...) δ) Η σύμβαση συνάπτεται στο απολύτως αναγκαίο μέτρο για την κάλυψη αναγκών των ευπαθών ομάδων μόνο κατά την περίοδο των μέτρων για την προστασία από τον κορωνοϊό». Στο άρθρο 1.3 της ως άνω πρόσκλησης διαλαμβάνεται: «(...) Η διάρκεια της σύμβασης ορίζεται σε ένα μήνα, και σε κάθε περίπτωση έως τη συμπλήρωση των συμβατικών υπό προμήθεια ειδών, υπό την επιφύλαξη της διάταξης όρου 4.5 της παρούσας (...)». Τέλος, στο άρθρο 4.5 της πρόσκλησης διαλαμβάνεται: «(...) Σε περίπτωση που το συμβατικό αντικείμενο δεν συμπληρωθεί κατά τη διάρκεια της σύμβασης, είναι δυνατή η παράταση της χρονικής διάρκειας της σύμβασης, μέχρι την εξάντληση των συμβατικών ποσοτήτων και για χρονικό διάστημα που σε κάθε περίπτωση δε θα υπερβαίνει την 31.5.2020».

15. Από το ανωτέρω περιγραφόμενο νομικό πλαίσιο που διέπει τη διενέργεια του ελεγχόμενου διαγωνισμού, συνάγεται ότι τα έκτακτα αναγκαστικά μέτρα περιορισμού των μετακινήσεων και αναστολής συγκεκριμένων δραστηριοτήτων που είχαν ληφθεί κατά τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο και Μάιο τρέχοντος έτους, με σκοπό τον περιορισμό της διάδοσης του κορωνοϊού Covid-19, δημιούργησαν προβλήματα στην κάλυψη των επισιτιστικών αναγκών ευπαθών ομάδων του πληθυσμού. Οι εν λόγω ανάγκες, πριν από την επιβολή των περιοριστικών μέτρων, καλύπτονταν μέσω της δωρεάν παροχής γευμάτων από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, οι οποίοι λόγω των μέτρων δεν μπορούσαν πλέον να ανταποκριθούν στην

αποστολή αυτή. Για τον λόγο αυτό, ο νομοθέτης παρείχε την κατ' εξαίρεση αρμοδιότητα στους δήμους και τις περιφέρειες να συνάγουν συμβάσεις σίτισης με επιχειρήσεις παροχής γευμάτων κατόπιν διαδικασιών διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση διακήρυξης διαγωνισμού. Εξαιτίας της επείγουσας φύσης των προς κάλυψη αναγκών και της κατ' εξαίρεση της κείμενης νομοθεσίας παροχής αρμοδιότητας στους δήμους και τις περιφέρειες για την ανάθεση των συμβάσεων αυτών, ο νομοθέτης περιόρισε χρονικά τη δυνατότητα σύναψης των σχετικών συμβάσεων στο απολύτως αναγκαίο μέτρο και, πάντως, ρητώς μέχρι την 31η.5.2020, ημερομηνία κατά την οποία ήρθαν ούτως ή άλλως πολλοί από τους επιβληθέντες περιορισμούς στη λειτουργία δημόσιων φορέων και ιδιωτικών επιχειρήσεων (βλ. την Δ1α/ΓΠ.οικ.33464/30.5.2020 κυα, φ. 2086 Β'). Συνεπώς, μετά την ημερομηνία αυτή έχει παύσει πλέον να ισχύει η κατά νόμο παρασχεθείσα δυνατότητα σύναψης συμβάσεων προμηθειών γευμάτων από τους δήμους και τις περιφέρειες κατ' επίκληση των εξαιρετικών διατάξεων του άρθρου εικοστού τέταρτου παρ. 10 της από 14.3.2020 ΠΝΠ, έστω και αν η διαγωνιστική διαδικασία είχε εκκινήσει πριν από την ημερομηνία αυτή. Τούτο, άλλωστε, προκύπτει και από την οικεία πρόσκληση προς διαπραγμάτευση, η οποία χορηγεί παράταση της χρονικής διάρκειας της σύμβασης σε περίπτωση που το συμβατικό αντικείμενο δεν συμπληρωθεί κατά τη διάρκειά της και μέχρι την εξάντληση των συμβατικών ποσοτήτων, σε κάθε περίπτωση όμως όχι μετά την 31.5.2020. Συνακόλουθα, μετά την ημερομηνία αυτή είναι χρονικά αναρμόδιες οι περιφέρειες για τη σύναψη σύμβασης προμήθειας γευμάτων, εφόσον ούτε και η παράταση ήδη συναφθείσας σύμβασης δεν είναι δυνατή προς εξάντληση μη διατεθεισών συμβατικών ποσοτήτων.

16. Στην προκειμένη περίπτωση, από τα στοιχεία του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα: Η Περιφέρεια ..., κατ' εφαρμογή των ως άνω διατάξεων του άρθρου εικοστού τέταρτου παρ. 10 της από 14.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου, με την .../6.4.2020 πρόσκληση, κάλεσε σε διαπραγμάτευση κάθε ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα για την εκτέλεση της προμήθειας «ειδών σίτισης (ετοιμών γευμάτων) για ευπαθείς κοινωνικές ομάδες των Δήμων της Περιφέρειας ... λόγω πανδημίας covid-19», συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 4.417.860,00 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ). Με την .../15.4.2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας, κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα της δημοπρασίας στους αναδειχθέντες αναδόχους, για κάθε τμήμα αυτής, και συγκεκριμένα, το τμήμα Γ (ΠΕ ...) κατακυρώθηκε στην προσφεύγουσα, «...» έναντι συμβατικού τιμήματος 536.598,00 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ).

17. Στη συνέχεια, το ΣΤ' Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την 143/2020 πράξη του, αποδεχόμενο ως νόμιμες τις συμβάσεις με τους

λοιπούς αναδόχους (για άλλα τμήματα της δημοπρασίας), έκρινε ότι κωλύεται η υπογραφή της σύμβασης με την αιτούσα για το προαναφερθέν τμήμα, με την αιτιολογία ότι η προσφορά της έπρεπε να έχει απορριφθεί ως απαράδεκτη, αφού δεν πληρούσε τα προβλεπόμενα κριτήρια ποιοτικής επιλογής (άρθρο 2.2.4 περ. Β2 της πρόσκλησης σε διαπραγμάτευση, αποδεικτικό αδειοδοτημένης μονάδας ημερήσιας παραγωγικής δυναμικότητας 25.000 μερίδων).

18. Κατά της πράξης αυτής η προσφεύγουσα άσκησε αίτηση ανάκλησης, η οποία απορρίφθηκε ως απαράδεκτη λόγω έλλειψης εννόμου συμφέροντος, καθώς πριν από τη δημόσια συνεδρίαση για την εκδίκαση της υπόθεσης ενώπιον του VI Τμήματος, η Οικονομική Επιτροπή της Περιφέρειας, με την .../7.5.2020 απόφασή της, θεωρώντας επιτακτική την ανάγκη άμεσης υλοποίησης της προμήθειας και σε συμμόρφωση με την ανωτέρω πράξη του Κλιμακίου, ανακάλεσε (σιωπηρώς) την προηγούμενη .../2020 απόφασή της και κάλεσε τον δεύτερο κατά σειρά μειοδοσίας για το τμήμα Γ της πρόσκλησης οικονομικό φορέα, ήτοι την εταιρεία «...», σε περαιτέρω διαπραγμάτευση και έλεγχο των δικαιολογητικών.

19. Στη συνέχεια, με την .../12.5.2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Αττικής, η προμήθεια κατακυρώθηκε τελικώς στην εν λόγω εταιρεία.

20. Τέλος, από τα κατατεθέντα ενώπιον του Δικαστηρίου στοιχεία, προκύπτει ότι οι αποφάσεις αυτές (.../7.5.2020 και .../12.5.2010) ακυρώθηκαν με την .../2020 απόφαση της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, η οποία εκδόθηκε στις 29.6.2020.

21. Με βάση τα ανωτέρω πραγματικά περιστατικά, από τα οποία προκύπτει ότι μέχρι την 31^η.5.2020 δεν κατέστη δυνατή η σύναψη της σύμβασης για την ανάθεση του επίμαχου τμήματος Γ της .../6.4.2020 πρόσκλησης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι αφενός μεν έχουν εκλείψει οι κατεπείγουσες ανάγκες, που καθιστούσαν επιτακτική τη σύναψη της ελεγχόμενης σύμβασης σίτισης, αφετέρου δε έχει παρέλθει το απώτατο χρονικό σημείο κατά το οποίο η Περιφέρεια ... όφειλε να έχει αναθέσει την εκτέλεση αυτής, σύμφωνα με την κατ' εξαίρεση και χρονικώς περιορισμένη αρμοδιότητα που της είχε νομοθετικά παρασχεθεί (σκέψη 15). Τούτου δοθέντος, το Δικαστήριο κρίνει ότι η σύμβαση αυτή δεν μπορεί πλέον νομίμως να ανατεθεί ούτε στην προσφεύγουσα ούτε σε οποιονδήποτε άλλο συμμετέχοντα στη διαγωνιστική διαδικασία. Συνεπώς, η προσφεύγουσα στερείται του εννόμου συμφέροντος για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής, η οποία πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

22. Τέλος, πρέπει να διαταχθεί η κατάπτωση του κατατεθέντος παραβόλου.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει από 22.6.2020 προσφυγή αναθεώρησης.

Διατάσσει την κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου του κατατεθέντος παραβόλου, ποσού 100 ευρώ και την επιστροφή του υπερβάλλοντος ποσού παραβόλου, ποσού 100 ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 13 Ιουλίου 2020.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΖΩΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση, στις 3 Αυγούστου 2020.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ